

ScheldeMAGAZINE

MAGAZINE OVER DE SCHELDE VANDAAG EN MORGEN

EDITIE 3

LANDBOUWERS IN ACTIE VOOR

GRENSPARK GROOT-SAEFTINGHE



AAN BOORD VAN EEN
BAGGERSCHIP



WATERDUNEN:
157 HECTARE NATUUR



COMPLEX PROJECT KUSTVISIE
TEGEN ZEESPIEGELSTIJGING



VOORWOORD

Beste lezer,

In Terneuzen kunnen schepen binnenkort vlotter doorvaren dankzij de Nieuwe Sluis. Stakeholders en beleidsmakers maken samen werk van een Lange-termijnperspectief Natuur. En in Vlaanderen en Nederland wordt nu al nagedacht over maatregelen die ons tegen de hoogwaters van morgen moeten beschermen. Tientallen geëngageerde onderzoekers, beleidsmakers, aannemers, natuurbeschermers, landbouwers en tal van andere stakeholders maken het Schelde-estuarium dag na dag veiliger, natuurlijker en toegankelijker. In dit Schelde-magazine leest u meer over belangrijke projecten zoals de vernieuwde sedimentstrategie en de evaluatierapportage T2015 over de ontwikkeling van de natuurlijkheid, de veiligheid en toegankelijkheid van het Schelde-estuarium. En we gaan samen het terrein op: we spotten kiekendieven in het toekomstige Grenspark Groot-Saeftinghe en bewonderen watervogels in Waterdunen.

Veel leesplezier!



Filip Boelaert

Secretaris-
Generaal van het
Departement
Mobiliteit en
Openbare Werken
[Vlaanderen]

Voorzitters van de Vlaams-Nederlandse
Scheldecommissie



Peter Heij

Directeur-Generaal
Ruimte en Water
van het ministerie
van Infrastructuur
en Waterstaat
[Nederland]



COLOFON

Scheldemagazine is een uitgave van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie
Jacob Obrechtlaan 3
NL - 4611 AP Bergen op Zoom

CONCEPT, REDACTIE EN LAY-OUT:

Pantarein Publishing

DRUK: Drukkerij Damen

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie.

COPYRIGHT BEELDEN: Lieven Van Assche [cover, p. 2-3, 6-7, 10, 12, 17-18, 36], Shutterstock [p. 4], MOW [p. 8-9, 35], De Vlaamse Waterweg nv [p.13], Consortium Sassevaart [p. 15-16], Sarah Van Looy [p. 3, 20-22], Vilda [p. 23-24, 35-36], Pantarein Publishing [p. 25], Edwin Patee [p. 28, 36], INBO [p. 29], Haven Gent [p. 3, 31-32], Gemeente Kruibeke [p. 33], HZ University of Applied Sciences [p. 34], Miek Geerts [p. 34], Eric Ghysebrechts [p. 35], PROAP [p. 35], Ludo Goossens [p. 36]

INHOUD

Sterke visie op
kustveiligheid in de maak

4



Van getijdenduiker tot
zeekraal: **Waterdunen**

10



Bouw in zicht:
Nieuwe Sluis Terneuzen

15



Meer aandacht voor
sedimentstrategie



20

Onderzoekers leggen
laatste hand aan **tweede
evaluatierapportage**

28



**Haven van Gent en Zeeland
Seaports** op koers voor fusie

31



INHOUD

DOSSIER

Vlaanderen in rechte lijn naar Kustvisie **4-7**

PANORAMA

Stilte na de storm **8**

IN DE KIJKER

Op ontdekking in Waterdunen **10-12**

**Seine-Scheldeverbinding geeft binnenvaart
wind in de zeilen** **13-14**

SCHELDESYMPOSIUM

**Consortium Sassevaart
garandeert minimum aan
bouwhinder voor Nieuwe Sluis
Terneuzen** **15-16**

**Landbouwers omarmen Grenspark
Groot-Saeftinghe** **17-19**

**Vernieuwde sedimentstrategie
in de maak** **20-22**

**Bouwen aan gemeenschappelijke kennisbasis
met Langetermijnperspectief Natuur** **23-25**

4 x broedeilanden **26-27**

**Tweede evaluatierapportage van het
Schelde-estuarium in de maak** **28-30**

**Haven Gent en Zeeland Seaports bundelen
krachten** **31-32**

VNSC kort **33-34**

Dit was 2017 **35**

Mijlpalen voor 2018 **36**

De kust in Knokke. In Vlaanderen vraagt de dichtbebouwde kuststrook om een specifieke aanpak tegen de stijgende zeespiegel.

KLAAR VOOR HET STIJGENDE WATER

Vlaanderen in rechte lijn naar Kustvisie

Volgens de meest recente inzichten is de kans groot dat de zeespiegel sterker zal stijgen dan vijftien jaar geleden werd aangenomen. Met het 'complex project' Kustvisie wil Vlaanderen een gedragen aanpak uittekenen om klaar te zijn als morgen het water komt. De VNSC-projectgroep Kustveiligheid zoekt naar een synergie tussen de Vlaamse en Nederlandse plannen voor klimaatadaptatie.

Vandaag beschermt het Masterplan Kustveiligheid uit 2007 de Vlaamse kust tegen de klimaatverandering. “Dat plan beschermt de kust tegen een zeespiegelstijging van 80 centimeter en garandeert het veiligheidsniveau tot 2050”, zegt **Youri Meersschaut**, celhoofd bij het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). “Maar de klimaatverandering gaat harder dan we vijftien jaar geleden dachten, dus is het nodig om verder te kijken. In het slechtste geval stijgt het water tegen 2100 met 2 meter. We hebben nood aan oplossingen die niet alleen de kustveiligheid verbeteren, maar ook een meerwaarde creëren op het vlak van economie, natuur en recreatie.”

VAN VLAAMSE BAAIEN NAAR KUSTVISIE

Die ambitie wil Vlaanderen nu verankeren in het complex project Kustvisie. “De kiem om breder te denken over kustverdediging is enkele jaren

oud. In 2009 lanceerden enkele studie bureaus en baggerbedrijven onder de noemer ‘Vlaamse Baaien’ het plan om eilandjes aan te leggen voor de kust. Intussen is gebleken dat die plannen niet wenselijk zijn, maar het hele proces heeft wel onze blik verruimd”, zegt **Eline Damman**, beleidsmedewerker bij MOW. “Door af te stappen van de naam ‘Vlaamse Baaien’ willen we af van alle connotaties die die plannen oproepen. Met de Kustvisie maakt de Vlaamse overheid een doorstart. We willen een integrale visie ontwikkelen om de zeewering op lange termijn aan te pakken, door alle alternatieven naast elkaar te plaatsen en op basis van gekijkte criteria te beoordelen. In nauw overleg met alle betrokkenen nemen we vervolgens de beste zeeweringsscenario’s onder de loep. Vertegenwoordigers van onder meer de kustgemeenten, de havenbesturen, de natuurorganisaties, de Provincie West-Vlaanderen, Provincie Zeeland, de lokale

UNIZO-afdeling, de redercentrale, de waterrecreatie- en toeristische sector komen daarvoor samen in een stakeholderforum.”

SNELLE ACTIE

De afgelopen maanden discussieerden de stakeholders over noodzaak, probleemstelling en mogelijke oplossingsrichtingen. Eline Damman: “Alle partijen zijn het erover eens dat we nú in actie moeten komen tegen de klimaatverandering. En dat we moeten uitgaan van een integrale visie en een grondige voorstudie. Het is vooral de scope die nog voor discussie zorgt. Zo bespreken we nog of we enkel focussen op beschermingsmaatregelen, of ook aanpassings- en terugtrekkingsstrategieën meenemen in het vervolgtraject. Verder is het duidelijk dat de hoofdoelstelling van het project een robuuste zeewering is, maar de invulling van multifunctionele randvoorwaarden is minder evident.”

HOE BESCHERMEN WE DE KUST?

Met het complex project Kustvisie zoekt Vlaanderen uit hoe we de kust duurzaam kunnen beschermen tegen de zeespiegelstijging. Het motto? ‘Zacht als het kan, hard als het moet.’

Harde zeeweringen zoals dijken kunnen de golfslag breken, maar verstoren het ecologische evenwicht. Daarom zoekt de overheid in de mate van het mogelijke naar

zachte beschermingsmaatregelen. De focus ligt op duinenstrandsuppleties. Er is ook aandacht voor de meerwaarde van begroeiing en vegetatie. Helmduinen bieden bijvoorbeeld bescherming tegen kusterosie: helmgras groeit zowel horizontaal als verticaal en fixeert zo het zand.

OP OF VOOR DE KUST

Niet alleen bescherming op de dijken of op het strand is een valabele optie. Men onderzoekt ook of een zeewering net vóór het strand of verder weg in zee zoden aan de dijk zet. Van elk type bescherming zijn er in het buitenland voorbeelden te vinden.



“ Ik hoop dat de Vlaamse Regering snel een startbeslissing neemt. ”

Gouverneur van West-Vlaanderen Carl Decaluwé in gesprek met stakeholders en ambtenaren

ZANDVOORRAAD

Met het complex project zet Vlaanderen van bij het begin in op participatie. **Carl Decaluwé**, gouverneur van West-Vlaanderen, hoopt dat de regering snel het startsein geeft. “De klimaatverandering is geen probleem van morgen, maar van vandaag. Als enige Belgische kustprovincie is het logisch dat West-Vlaanderen mee aan de kar trekt om oplossingen te vinden voor de kustbeveiliging. Onze dichtbebouwde en drukbevolkte kuststrook is uniek aan de Noordzee en vraagt om een specifieke aanpak. Maar de klimaatverandering is een wereldwijd probleem. We stemmen dus af met het federaal niveau én met de buurlanden.”

Zo vraagt de Vlaamse overheid zich af of het nuttig kan zijn om de ondieptes voor de kust van Knokke-Heist op te hogen, bijvoorbeeld om een zandvoorraad te creëren. “Om de kust met zachte maatregelen te versterken is er erg veel zand nodig, en dat is niet altijd direct voor de kust te vinden. We hebben de optie van die ophoging ingediend voor het federale marien ruimtelijk plan dat in 2020 van kracht wordt”, zegt Youri Meersschaut. “De federale overheid buigt zich nu over ons idee. Ondertussen zoeken we afstemming met Nederland, onder meer in de VNVC-projectgroep Kustveiligheid. Daarin onderzoeken we bijvoorbeeld of dit concept voor de Belgische kust gemeenschappelijke kansen kan creëren op het vlak van sedimentstrategie.”

DELTAPROGRAMMA

Nederland werkt vandaag volop aan waterveiligheid met het Delta-programma, de opvolger van het Deltaplan. Dat gebeurt in negen deelprogramma's voor evenveel deelgebieden. “Het Deltaprogramma moet ons beschermen tegen overstromingen ten gevolge van de klimaatverandering”, zegt **Leo Adriaanse**, senior adviseur Waterbeheer bij Rijkswaterstaat en betrokken bij het gebied Zuidwestelijke Delta. “Alle overheden in Nederland werken mee aan het programma: het rijk, de waterschappen, de gemeenten en de provincies. Bovendien worden alle maatschappelijke actoren gehoord via een adviesgroep. Samen bedenken we oplossingen die niet alleen de waterveiligheid verzekeren, maar ook kansen bieden voor de omgeving. Zo hebben we vorig jaar extra zand gestort op het strand aan de Brouwersdam om strandporten als kitesurfen mogelijk te maken.”

Waar mogelijk maakt Nederland gebruik van zand, maar dat kan niet altijd. Leo Adriaanse: “Net als in Vlaanderen is ons devies ‘zacht waar het kan, hard waar het moet’. Momenteel controleren we of alle dijken voldoen aan de nieuwe normering die sinds begin dit jaar geldt. De kans op overlijden door een overstroming mag achter de dijk niet groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Gebieden die extra risico's met zich meebrengen, zoals laaggelegen kleine polders of de kerncentrale Borssele, krijgen extra bescherming. Aan de kerncentrale mag de kans op een overstroming bijvoorbeeld niet groter zijn dan 1 op 1 miljoen. De beoordeling moet in 2023 klaar zijn. De versterkingsmaatregelen worden uitgevoerd in de periode tot 2050.”

DE VIER STAPPEN VAN HET COMPLEX PROJECT

De procedure 'complexe projecten' is in 2014 in Vlaanderen in het leven geroepen om ingewikkelde infrastructuurprojecten met veel maatschappelijke stakeholders te stroomlijnen. Ze bestaat uit vier stappen:

VERKENNINGSFASE

De overheid stelt een nood of behoefte vast en verkent alle aspecten van de problematiek. Daarna neemt ze een startbeslissing.

UITWERKINGSFASE

De oplossing uit het voorkeursbesluit wordt verder uitgewerkt tot een concreet realiseerbaar (deel)project en wordt verankerd in het projectbesluit.

ONDERZOEKSFASE

De overheid start een uitgebreid onderzoek naar oplossingsalternatieven, die worden opgenomen in de alternatievenonderzoeksnota. Op basis van de resultaten van het geïntegreerd onderzoek neemt de Vlaamse Regering een voorkeursbesluit.

UITVOERINGSFASE

De werken worden uitgevoerd.

Meer info over complexe projecten vindt u op www.complexeprojecten.be.

Voor snelle actie tegen klimaatverandering: stakeholders stemmen tijdens een bijeenkomst over het complex project Kustvisie.



PANORAMA



Stilte na de storm



Een helblauwe hemel met amper zichtbare wolkenlierten. De kromming van het aardoppervlak aan de einder, een vredig landschap op een heldere winterdag. De Schelde meandert erdoor, keurig binnen de grenzen van met bomen omzoomde dijken. Aan weerszijden van de rivier staat de oever blank. Het zijn de overstromingsgebieden Bergenmeersen en Paardeweide van de Cluster Kalkense Meersen die overtollig water opvingen na het eerste stormtij van het jaar. Dat was het gevolg van een combinatie van springtij en de noordwesterstorm Dieter, die tussen 11 en 13 januari 2017 inbeukte op onze contreien. Wichelen, idyllisch gelegen in een bocht van de Schelde, hield de voeten droog dankzij een keten van Sigma-gebieden, waaronder Bergenmeersen en Paardeweide.



Overstromingsgebied Vlassenbroek watert weer uit na de storm. Langs de Zeeschelde traden verder ook de gecontroleerde overstromingsgebieden Tielrodebroek, Lippenbroek, Grote Wal, Scheldebroek en Paardeweide in werking.

Gids Kees van Oosten toont hoe het gebied er zal uitzien.



OP ONTDEKKING IN WATERDUNEN

Zilte natuur ontwaakt op de grens van zee en land

An de monding van de Westerschelde krijgt Zeeland er een nieuwe trekpleister bij. Daar ontstaat Waterdunen, een uniek gebied dat kustversterking combineert met natuurontwikkeling en recreatie. Nu al staan natuurliefhebbers te popelen om het gebied te ontdekken.

's Ochtends is het meestal nog niet druk op de dijk bij Breskens. Maar vandaag staan meer dan dertig mensen te wachten bij Loods 10, op een steenworp van de vuurtoren. Onder hen Nederlanders, Belgen en ook enkele Duitsers. Sommigen halen alvast een verrekijker boven als een vlucht eenden overvliegt. Anderen zijn nog druk in de weer met zonnemelk – het belooft een mooie augustusdag te worden.

De hele zomer van 2017 organiseerde Stichting Het Zeeuwse Landschap wekelijks rondleidingen door het natuurgebied-in-wording

Waterdunen – en dat trok volk. In 2018 gaat Waterdunen écht open voor het grote publiek. Dan stroomt via een nieuw aangelegde getijdenduiker zeewater het 350 hectare grote gebied binnen. 250 hectare is goed voor gloednieuwe getijdennatuur en daarvan maakt 52 hectare deel uit van het natuurherstelprogramma Westerschelde.

FLYING FIVE

Aan het begin van het bezoek houdt gids **Kees van Oosten** halt bij de vogeluitkijkpost op de dijk. Je hebt hier een prachtig uitzicht op het

projectgebied. “Als het zeewater volgend jaar binnenstroomt, wordt het een echt vogelparadijs”, zegt Van Oosten, wijzend naar de kreken die liggen te glinsteren in de zon. “Ons doel is om de *flying five* aan te trekken: bruine kiekendief, scholekster, bergeend, zilverreiger en grote stern. Daarvoor leggen

we broedvogeleilanden aan: daar kunnen de vogels ongestoord hun jongen grootbrengen, ook als mensen in het gebied komen wandelen en fietsen. Nu al komen vogelspot- ters op dit uitkijkpunt postvatten. Voor soorten als de leeuwerik en de patrijs, die hier aan een opmars bezig zijn.”

DUURZAAM BEHEER

Kees van Oosten volgt het pad de dijk af, de Nieuwesluisweg over en het natuurgebied in. “Er is net gemaaid”, merkt hij op. “Dat doen we nu nog machinaal. Maar in de toekomst moeten runderen Waterdunen gaan beweiden.” Dat

VAN ZWAKKE SCHAKEL NAAR ECONOMISCHE STERKHOUDER



Waterdunen is een referentie voor bouwen aan de kust, zegt Ben de Reu.

Waterdunen is meer dan een natuur- en recreatiegebied. “We geven nieuwe impulsen aan Zeeland”, zegt Ben de Reu, gedeputeerde van Provincie Zeeland.

Tien plekken langs de Nederlandse kust zouden bij een superstorm – een storm die eens in de vierduizend jaar voorkomt – niet meer aan de veiligheidsnormen voldoen. Dat was de conclusie van een onderzoek in 2003. Sindsdien werkte Nederland hard aan een betere kustverdediging voor die ‘Zwakke Schakels’. De kust bij Waterdunen was er een van. “Net als bij de negen andere Zwakke Schakels is bij Breskens de dijk verstevigd en opgehoogd”, vertelt **Ben de Reu**. Als gedeputeerde van Provincie Zeeland is hij onder meer verantwoordelijk voor water, milieu en energie. “De uitbater van de cam-

ping die daarvoor moest verdwijnen vroeg zich toen af of de betere kustversterking niet te koppelen was aan nieuwe vormen van beleving voor recreanten. Hij contacteerde een aantal andere partijen en het idee voor Waterdunen was geboren.”

NIEUWE BEWONERS AANTREKKEN

Vijf publieke en private partijen ontwikkelen het project nu samen. Ben de Reu: “Naast Provincie Zeeland zijn dat Waterschap Scheldestromen, Het Zeeuwse Landschap, Gemeente Sluis en recreatieondernemer Molecaten. De provincie is verantwoordelijk voor de regie. Zodra het gebied gerealiseerd is, nemen de andere partijen het beheer en de verdere ontwikkeling op zich.”

De combinatie van kustverdediging, natuurgebied en recreatie creëert verwachtingen in de streek. Ben de Reu: “Dit stukje van Zeeland kampt met een negatieve bevolkingsgroei. Vooral jonge mensen trekken weg. Met projecten als deze zwengelen we de economie aan, lokken we recreanten naar de streek én trekken we misschien wel nieuwe bewoners aan.”

REFERENTIEPROJECT

De ontwikkeling van Waterdunen gebeurt met respect voor het landschap. “In Nederland is er heel wat te doen over bouwen langs de kust”, zegt Ben de Reu. “Juist omdat onze kustlijn nog zo onaantast is, zien mensen er liever geen grote complexen verschijnen. We zitten daarover regelmatig aan tafel met betrokken partijen, ook met de minister van Infrastructuur en Milieu. Zij ziet onze projectplannen als een voorbeeld voor bouwen aan de kust. Waterdunen is dus nu al een referentie voor de rest van Nederland.”

is een duurzame beheermethode, helemaal in lijn met de ontwikkelingsprincipes in Waterdunen. “Neem de vakantiewoningen die hier gebouwd zullen worden. De recreatieondernemer zoekt naar een ontwerp dat past bij het karakter van het natuurgebied en zal duurzame en herbruikbare materialen toepassen.”

Ook het gebouw van het Kustlaboratorium, even verderop, is zo'n duurzaam ontwerp. Van Oosten wijst naar een moderne, houten constructie achter een groepje bomen, naast het historische Hof Waterdunen. “Dat gebouw kreeg onlangs de eerste prijs op de Zeeuwse Dag van de Architectuur. Er zit een technische ruimte en een bezoekerscentrum in. Daarin krijg je uitleg over het opzet van het project Kustlaboratorium. Het doel

is om samen met lokale ondernemers, in harmonie met de natuur van Waterdunen, zilte gewassen en schelpdieren te telen.”

ZOUT IS KONING

Er zijn vandaag al heel wat zoutminnende planten te vinden in Waterdunen. Bij een kreek bukt Kees van Oosten om een stukje zeekraal te plukken. Hij proeft het even en nodigt de bezoekers uit om hetzelfde te doen. Even verderop vindt hij nog zeeaster, lamsoor, ganzenvoet en heen. “Als het zeewater hier straks binnenstroomt, zijn zoutminnende planten de koning te rijk”, zegt hij. “Direct achter de getijdenduiker, die ginds onder de dijk ligt, wordt een inlaatkreek uitgegraven. Via de 100 meter lange duiker en de inlaatkreek kan het zeewater dan het

gebied instromen. Dat gebeurt via drie kokers van 3 bij 4 meter; een vierde koker van dezelfde afmetingen voert polderwater en kwelwater uit het gebied weer af naar de Westerschelde. Het belooft een spectaculair zicht te worden. Tijdens het vol- en leeglopen kunnen er snelheden tot 10 kilometer per uur optreden nabij de getijdenduiker en de inlaatkreek. Erg snel: even zwemmen zit er voor de toekomstige bezoekers dus niet in!”

Dat hoeft ook niet – wie wil pootjebaden kan dat even verderop aan de andere kant van de duinen. En Waterdunen zal met vakantiehuisjes, een camping, vogelobservatiehutten en wandel- en fietspaden genoeg afleiding bieden.

Lees alles over Waterdunen op www.waterdunen.com.



Waterdunen in aanleg: nu al een trekpleister voor vogels.

Werken in Harelbeke: ook de Leie wordt aangepast voor de doorvaart van moderne schepen.

AANLEG GLOEDNIEUW KANAAL IN HART VAN EUROPA KAN BEGINNEN

Seine-Scheldeverbinding geeft binnenvaart wind in de zeilen

Het Seine- en het Scheldebekken, de thuisbases van twee van Europa's grootste industriële gebieden, liggen op een steenworp van elkaar. Toch stonden ze tot nog toe niet direct met elkaar in verbinding. Daar komt verandering in: in 2018 gaat de spade in de grond voor het Franse kanaal Seine-Nord Europe.

Het plan om een aangepaste verbinding voor moderne schepen aan te leggen tussen het Seine- en het Scheldebekken zit al sinds de jaren negentig in de pijplijn. Frankrijk, ervan overtuigd dat de binnenvaart een duwtje in de rug kon gebruiken, lanceerde het idee van de Seine-Scheldeverbinding en betrok Vlaanderen en Wallonië in het verhaal. De drie overheden werken sindsdien constructief samen aan het project. **Frank Serpentier**, projectleider bij De Vlaamse Waterweg nv: "Elke overheid is verantwoordelijk voor zijn eigen grondgebied, maar we maken heldere afspraken in een

intergouvernementele commissie. Europa ziet mee toe op het project en financiert het via het Trans-Europees Netwerk voor Transport of TEN-T. Dat programma streeft naar een betere transportinfrastructuur in de Europese Unie. De Seine-Scheldeverbinding is momenteel het grootste infrastructuurproject met de hoogste subsidie van de Europese Unie."

LAADVERMOGEN VERVIJFVOLDIGD TEGEN 2025

Uithangbord op Frans grondgebied is het kanaal Seine-Nord Europe: een gloednieuwe vaarweg van 107

kilometer lang tussen Compiègne en Cambrai. Frank Serpentier: "De werken aan het kanaal gaan volgend jaar van start. In 2023 moet het er liggen, in 2025 staat de eerste doorvaart op het kanaal gepland. Seine-Nord Europe is de missing link tussen de industriële gebieden van Parijs, Rouen en Le Havre enerzijds en de Schelde-Rijndelta anderzijds. Tegen 2025, wanneer het kanaal Seine-Nord Europe klaar is, rekenen we alvast op vijfmaal zoveel laadvermogen tot 3000 ton en op twee lagen containers in plaats van één."

Het volledige project in Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk moet klaar zijn tegen 2030. Tegen dan moeten schepen tot wel 4500 ton en drie lagen containers tussen Gent en Parijs kunnen varen. Die dimensies zijn intussen geen uitzondering meer. Steeds meer bedrijven kiezen voor transport over het water in plaats van over de weg. De binnenvaart boomt dus en daarop moet Europa voorzien zijn. Frank Serpentier: "Met het project 'Seine Schelde Vlaanderen' willen we de infrastructuur in Vlaanderen

klaarstomen voor de toekomst. Over de hele verbinding wordt de diepte minimaal 4,5 meter – noodzakelijk voor schepen met een groter laadvermogen. We verhogen waar nodig bruggen, bouwen grotere sluisen en stuw en leggen bijkomende overslaginfrastructuur aan. Zo garanderen we dat schepen hun vracht gemakkelijk kunnen laden en lossen.”

IMPULS VOOR SCHELDEHAVENS

In Vlaanderen zijn vooral aanpassingen voorzien in het Leiebekken. “Het traject Seine-Schelde komt via de Leie in Wervik Vlaanderen binnen”, zegt Frank Serpentier. “Via het Afleidingskanaal van de Leie en

het kanaal Gent-Brugge loopt het naar het Noordervak van de Ringvaart rond Gent. Van daaruit kunnen vervolgens de hele Scheldedelta en alle Noordzeehavens bereikt worden. Vlaanderen zet volop in op maatregelen om de Leie beter toegankelijk te maken voor grotere schepen. Zo komen er bijvoorbeeld in Harelbeke hogere bruggen en een nieuwe sluis, stuw en vstrap. Voor alle ingrepen onderzoeken we nauwkeurig wat de gevolgen zijn voor de natuur. Daarom werken we voor het rivierherstel van de Leie nauw samen met het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij.”

Na alle aanpassingen zullen de Scheldehavens toegankelijk zijn voor de grootste binnenvaartschepen vanuit het zuiden tot in de Rijndelta. “Dat levert meer economische activiteiten en een grotere werkgelegenheid op”, aldus Frank Serpentier. “We verwachten alleen al op de Leie een verdubbeling van het transport tegen 2040 ten opzichte van 2016, tot 18 miljoen ton goederen per jaar. Daarmee halen we dagelijks 54 kilometer file van de baan. Zo stimuleren we niet alleen de economie, maar werken we ook aan een gezondere leefomgeving.”

Meer info over het project vindt u op www.seineschelde.be.

KANAAL SEINE-NORD EUROPE



VAN COMPIÈGNE TOT CAMBRAI

107 KM

6 SLUIZEN



3 KANAALBRUGGEN

± 60 WEGBRUGGEN



4 MULTIMODALE PLATFORMEN OF OVERSLAGFACILITEITEN

SCHEEPSKLASSE Vb

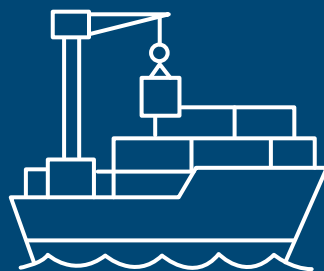


4500 TON

=



220 VRACHTWAGENS



185 M LANG, 11,4 M BREED EN 3,5 M DIEPGANG

DIEPTE VAN 4,5 M NODIG



VRIJE DOORVAARTHOOGTE VAN 7 M NODIG

MEER GOEDEREN OP DE LEIE, MINDER FILE OP DE WEG

2016



9 MILJOEN TON GOEDEREN

- 27 KM FILE/DAG

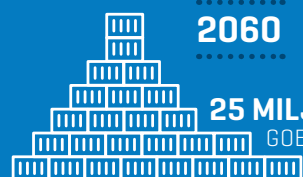
2040



18 MILJOEN TON GOEDEREN

- 54 KM FILE/DAG

2060



25 MILJOEN TON GOEDEREN

- 75 KM FILE/DAG

CONSORTIUM SASSEVAART GARANDEERT
MINIMUM AAN BOUWHINDER VOOR NIEUWE SLUIS TERNEUZEN

“**Tot midden 2021 kunnen
 schepen vlot doorvaren**”

Alles is in gereedheid voor de bouw van de Nieuwe Sluis Terneuzen. In november 2017 ging de eerste schop in de grond. Consortium Sassevaart won de aanbesteding met een ontwerp dat technische betrouwbaarheid koppelt aan zo weinig mogelijk hinder voor scheepvaart en buurtbewoners.

Op 31 augustus 2017 was de gunning definitief: consortium Sassevaart mag de Nieuwe Sluis Terneuzen bouwen. Het consortium is een Vlaams-Nederlandse samenwerking tussen BAM (de Nederlandse en Belgische zusterondernemingen BAM Infra en BAM Contractors), DEME (DEME Infra Marine Contractors B.V. en Dredging International N.V.) en de Belgische bouwonderneming Algemene Aannemingen Van Laere N.V. **Fred Jansen**, projectdirecteur bij het consortium: “Het is erg fijn dat de VNSC voor dit grensoverschrijdende project bij uitstek koos voor een Vlaams-Nederlandse aannemerscombinatie. We staan met een sterk en ervaren team klaar om de bouw vlot te laten verlopen.”

Zo zal het vernieuwde sluisencomplex eruitzien.





DOORSTEEK NAAR MIDDENSLUIS

Op dit moment vinden de eerste voorbereidingen plaats op het terrein. **Alex Vandemeulebroecke**, integraal realisatiemanager van Sassevaart: “We voeren tot het einde van dit jaar een grondonderzoek uit. Begin volgend jaar starten we met het bouwklaar maken van het terrein. We slopen een aantal gebouwen en verleggen de weg op bepaalde plaatsen.”

Consortium Sassevaart maakt zich sterk dat de Nieuwe Sluis eind 2022 gebruiksklaar is. Die planning had de VNSC vooropgesteld. “Voor de VNSC is het belangrijk dat de opdrachtnemer zo goed mogelijk omgaat met een aantal risico’s”, zegt Fred Jansen. “De planning halen is er daar één van. Maar we bieden in ons plan nog meer mooie oplossingen. Minder hinder voor het scheepvaartverkeer bijvoorbeeld. We zorgen ervoor dat schepen zo lang mogelijk vlot kunnen doorvaren. Dat doen we door de Middensluis, de oude sluis die vervangen wordt, ook tijdens de bouw zo lang mogelijk te blijven gebruiken. We leggen een doorsteek aan die schepen van de Oostsluis naar de Middensluis loodst. Zo blijven er drie sluisen beschikbaar tot midden 2021, zo’n tweeënhalf jaar langer dan oorspronkelijk bedacht. Dat levert veel minder hinder op. We houden ook rekening met de moeilijke bodemsamenstelling. In de jaren 1960 zijn er huizen verzakt bij de bouw van de West- en Oostsluis omdat er te veel grondwater werd onttrokken. Uiteraard mag zoiets niet nog eens gebeuren.” **Karst Jan Karsten**, hoofd bedrijfsbureau Sluis Civiel: “Wij gaan de buiten- en binnenkant van de sluis droog bouwen in een geïsoleerde droogkuip, terwijl we de kolk nat bouwen. We maken de bouwput waterdicht door wanden te bouwen tot diep onder de Boomse klei. Zo garanderen we de stabiliteit.”

OMGEVING BETREKKEN

Harm Verbeek, omgevingsmanager voor de Nieuwe Sluis, is erg te spreken over de voorstellen van het consortium om risico’s bij de bouw zoveel mogelijk in te dammen. “We vinden het belangrijk dat de aannemer niet alleen op technisch vlak een solide voorstel heeft gedaan, maar ook zoveel mogelijk rekening houdt met de omgeving.”

Het team achter de Nieuwe Sluis wil betrokkenen en buurtbewoners goed op de hoogte houden en zoveel mogelijk voorkomen dat er overlast ontstaat. Harm Verbeek: “Al in de planuitwerkingsfase hebben we regelmatig informatievergaderingen georganiseerd voor de gemeenten, scheepvaartbedrijven en omwonenden. Die koers houden we aan. Zo komt het team dat zich over de bereikbaarheid voor de scheepvaart buigt maandelijks samen. We richten ook een klankbordgroep op, die scheepvaartbedrijven informeert over de voortgang van het project en peilt naar hun noden. En we hebben een bereikbaarheidsteam voor het wegverkeer. Binnenkort willen we dat uitbreiden met een vertegenwoordiging voor fietsers. Niet onbelangrijk – kijk alleen al naar de vele scholieren die dagelijks over het sluisencomplex fietsen. Bovendien zal iedereen op elk moment de voortgang van de werken kunnen volgen, digitaal én op het terrein. Zo bouwen we een uitzichttoren naast de werf. Onze gidsen van het Portaal van Vlaanderen breiden hun tochten over het sluisencomplex binnenkort ook uit met een werfbezoek.”

Volg de voortgang van het project via
www.nieuwesluisterneuzen.eu.

LANDBOUWERS OMARMEN
GRENSPARK GROOT-SAEFTINGHE

Boeren in de bres voor bruine kiekendief

De belangen van haven, natuur en landbouw verzoenen? Dat lijkt een lastige opgave. En toch kan het, bewijst Angelique Van Laere uit Melsele. Als een van de enthousiaste landbouwers die zich inzetten voor het Grenspark Groot-Saeftinghe toont ze niet alleen haar hart voor veeteelt, maar ook voor natuur. En ze maakt in één ruk haar domein tot een gedroomde uitvalsbasis voor havenbezoekers.

Vanuit het historische hoevegebouw, het hart van de boerderij van **Angelique Van Laere**, is het een klein kwartier rijden tot aan een 4 hectare groot terrein waar ze zeven bijzondere grassoorten teelt. "Dit is luzerne", zegt ze terwijl ze naar een paars bloemetje wijst. "En die witte bloemen zijn van grasklaver. De koeien zijn er dol op."

Veehouderij is de corebusiness van het landbouwbedrijf van Van Laere en haar man. Ze bezitten zo'n 110 Limousinrunderen. Het voeder voor de koeien telen ze zelf. "We telen maïs, granen en suikerbieten. En sinds kort ook witte tarwe, emmertarwe, rogge, haver, spelt, lupine, huttentut, grasklaver en luzerne. Niet alleen fijn voor de koeien, met die teelten helpen we ook de kiekendief aan een groter leefgebied."

OVERWELDIGENDE RESPONS

Dat is broodnodig. De bruine kiekendief heeft zijn foerageergebied de afgelopen jaren drastisch zien verkleinen door intensieve landbouwteelten en havenontwikkeling. Reden genoeg voor de partners in het Interreg-project Grenspark Groot-Saeftinghe om landbouwers in Vlaanderen en Nederland te benaderen om de bedreigde vogel een handje te helpen. De bruine kiekendief

trekt zich namelijk niets aan van grenzen. "We zijn op zoek gegaan naar boeren die 15 hectare leefgebied voor de kiekendief wilden creëren", vertelt projectcoördinator **Pieter Jan Meire** van de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking [EGTS] Linieland Waas en Hulst, een van de projectpartners. "De respons was overweldigend. In een recordtempo vonden we aan beide zijden van de grens landbouwers bereid om hun steentje bij te dragen. Angelique Van Laere was een van de eerste boeren die enthousiast reageerde op de oproep. Ondertussen zijn er al veertig boeren actief op meer dan 80 hectare!"

De oproep kadert in de Grensparkchallenge: tien uitdagingen waarmee EGTS Linieland Waas en Hulst het Grenspark Groot-Saeftinghe wil verankeren in de hoofden en harten van de omwonenden. Pieter Jan Meire: "Zo'n grenspark kun je niet realiseren door de nodige werken uit te voeren en te wachten tot de natuur zich ontwikkelt. Het ligt er pas écht als de mensen uit de streek deel willen uitmaken van het project en er actief aan bijdragen. Daarom zoeken we met de Grensparkchallenge naar *believers* en *belevers*. Omdat landbouw en natuur in deze streek vaak koele minnaars zijn, dachten we dat de kiekendiefchallenge de moeilijkste van de tien uitdagingen zou zijn. Maar het was de eerste die slaagde."



Angelique Van Laere tussen haar nieuwe teelten.



Grasklaver zit boordevol eiwitten.

RESPECT VOOR NATUUR

Angelique Van Laere is enthousiast over het initiatief: “Natuurlijk vind ik het als boerin in hart en nieren jammer dat in de Hedwigepolder landbouwgrond moet verdwijnen en dat collega’s moeten vertrekken door natuur- of havenuitbreiding. Maar ik wil wel boeren met respect voor de natuur. Waarom zou ik dus niet meehelpen aan het uitbreiden van het leefgebied van de kiekendief? De kiekendiefvriendelijke teelten zijn trouwens een schot in de roos bij mijn vee. De grassen zijn rijk aan mineralen, waardoor voedingssupplementen overbodig worden. Door de grote hoeveelheid eiwitten gaat de kwaliteit van het vlees er ook op vooruit. Het vlees van een Limousinrund dat grasklaver gegeten heeft, wordt op natuurlijke wijze roder. En nog een voordeel: we hoeven véél minder te bemesten. Beter voor het milieu én voor onze bankrekening. Een win-win dus.”

Een team van experts begeleidt de landbouwers bij de teelt. Van Laere: “We weten perfect hoe we de gewassen


moeten telen en welke combinaties het interessantst zijn voor ons vee. Bij vragen komt er een expert bij ons langs. Specialisten die onze terreinen inspecteren zijn intussen een vertrouwd gezicht geworden. Ze monitoren onder meer hoeveel muizen en hazen er al te vinden zijn: die trekken de kiekendieven aan.”

VERADEMING VOOR HAVENWERKERS

Zelf houdt Van Laere haar ogen goed open. Tijdens het maaien spotte ze al meerdere kiekendieven. “Ik ben niet alleen landbouwer – op mijn erf baat ik ook een bed and breakfast uit. Het zou prachtig zijn als ik mijn gasten op een van mijn huifkartochten een kiekendief kan aanwijzen! Al komen heel wat logés in eerste instantie voor de haven. Die ligt op een steenworp van onze boerderij, een verademing voor projectwerkers die anders uren in de file moeten staan.”

Zo verenigt Angelique Van Laere op haar erf natuur, landbouw en de haven met toerisme. Het leverde haar zelfs een nominatie voor ‘havenheldin’ op – een titel voor geëngageerde ondernemers in het havengebied. Pieter Jan Meire: “Dankzij mensen als Angelique komt het Grenspark echt tot leven. Ze zijn niet alleen betrokken, maar dragen ook de boodschap van het grenspark uit. Intussen is de kiekendiefchallenge geslaagd, net als twee andere uitdagingen. Maar dat betekent niet dat er geen plaats meer is voor andere enthousiastelingen. Iedereen die zijn steentje wil bijdragen is van harte welkom.”

Leer meer op www.grensparkchallenge.eu.



De jonge Limousinrundersen van Angelique Van Laere smullen van kiekendiefvriendelijke gewassen.

GRENSPARK GROOT-SAEFTINGHE:

UNIEKE NATUUR OP DE GRENS VAN VLAANDEREN EN NEDERLAND

Op de grens van Vlaanderen en Nederland is een van de grootste getijdennatuurgebieden van West-Europa in de maak. Het Grenspark Groot-Saeftinghe verbindt binnenkort zo'n 4500 hectare natuur van het Verdrongen Land van Saeftinghe met de Hedwigepolder, Doelpolder, Prosperpolder en de omgeving.

"Zo'n aaneengesloten gebied is ecologisch veel waardevoller dan versnipperde terreinen", zegt Pieter Jan Meire van EGTS Linieland Waas en Hulst. "Ook Europa ziet dat

in. Voor het Interreg-project krijgen we 1,4 miljoen euro Europese steun. De partners verdubbelen dat bedrag nog eens. Samen werken ze aan het herstel van de vogelbiodiversiteit, de optimalisatie van de estuariene natuur en het ecohydrologische herstel van de binnendijkse gebieden."

ACHT PARTNERS

Naast EGTS Linieland Waas en Hulst, dat de projectcoördinatie op zich neemt, zetten zeven partners hun schouders onder het project: Havenbedrijf Antwerpen, De Vlaamse Waterweg NV, de Vlaamse Landmaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt Antwerpen Noord, Provincie Zeeland en Stichting Het Zeeuwse Landschap.

DE 10 CHALLENGES VOOR GRENSPARK GROOT-SAEFTINGHE



150.000 M² NIEUW
VOEDSELGEBIED VOOR DE BRUINE
KIEKENDIEF



20 GRENSPARKGASTHEREN



WAARNEMINGEN VAN
200 VOGELSOORTEN



20 VLEERMUIKASTEN



20 STREEKPRODUCTEN



50 STREEKHOLDERS



10 AMFIBIEPOELEN



30 GRENSPARKLANDBOUWERS



150 GRENSPARKFOTO'S MET
#GRENSPARKCHALLENGE OP
SOCIALE MEDIA



100.000
GRENSPARKBEZOEKERS



VERNIEUWDE SEDIMENTSTRATEGIE IN DE MAAK

Vlotte vaart dankzij slim baggerwerk

Baggerschepen zijn dag in dag uit in de weer om de Schelde bevaarbaar te houden. Vlaanderen en Nederland bepalen samen waar de baggerspecie heen moet. Een complexe klus: baggerschepen moeten rekening houden met strenge voorschriften – om de Schelde toegankelijk te houden en om de natuur te sparen.

Als de laadruimte van baggerschip Pallieter bijna vol is, moet het snel gaan. De bemanning kijkt met peilmetingen en akoestische sensors aan weerszijden van de beun na hoeveel zand er gebaggerd werd. Als alles klopt, kan de 98 meter lange 'sleehopperzuiger' zijn lading verderop gaan storten.


DE KLOK ROND

"De Pallieter heeft een beuninhoud van 5320 kubieke meter sediment", zegt **Elke Rombaut**, projectmanager bij bedrijf DEME, dat onderhoudsbaggerwerken uitvoert. "Op één dag baggeren we al snel 30.000 kubieke meter zand en slib. Dat lijkt veel, maar als je weet dat in de Westerschelde jaarlijks zo'n 10 miljoen kubieke meter weggebaggerd wordt, is het maar een peulschil."

Geen wonder dat de Pallieter dag in dag uit, vierentwintig uur op vierentwintig, zeven dagen op zeven actief is – op twee weken tijdens de periode rond kerst en oud en nieuw na. Een bemanning van zo'n veertien zeelui leidt alles in goede banen. En de Pallieter is niet het enige baggerschip op de Westerschelde. In de verte komt de Sebastiano Caboto van baggerbedrijf Jan De Nul in zicht.

Baggerschip Pallieter op de Westerschelde.





De beun kan zich vullen met 5000 kubieke meter baggerspecie.

HELDERE AFSPRAKEN

Zonder baggerwerken zou de Schelde een gevaarlijke en onbetrouwbare vaarweg zijn. Om grote containerschepen veilig naar de haven van Antwerpen te loodsen, is het onontbeerlijk de rivier op diepte te houden. **Frederik Roose**, projectcoördinator Onderzoek & Monitoring bij het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) van de Vlaamse overheid wijst vanop de brug van de Pallieter de Rug van Baarland aan: “Dat soort zandplaten maakt deel uit van de morfologie van de Westerschelde, en die willen we niet veranderen. Maar dat maakt het navigeren er niet makkelijker op. Vandaar de baggerwerken: zij garanderen een voldoende brede en diepe vaargeul.”

“De Vlaamse overheid besteedt de werken aan – deels op Nederlands grondgebied. Logisch dus dat er duidelijke afspraken zijn met Nederland. Na de derde verruiming van de Westerschelde hebben we afgesproken dat schepen met een diepgang tot 13,10 meter op elk moment de haven van Antwerpen moeten kunnen bereiken. Alleen de plekken die weer aanzanden worden aangepakt: het gaat dus om onderhoud van de bestaande vaargeul en niet om een verdere verdieping.”

GROEN, GEEL, ROOD

De streefdiepte waarop de aannemer moet baggeren is niet op elke plek in de Schelde hetzelfde. Vandaag vaart de Pallieter tussen de Schaar van Ossenissee en de Rug van Baarland. Op deze locatie is de streefdiepte 14,50 meter. Verder stroomopwaarts, aan het Deurganckdok,

is dat 10,70 meter. **Johan Cleiren** van MOW ziet erop toe dat er niet te veel en niet te weinig gebaggerd wordt. “Er is permanent een toezichthouder aan boord”, vertelt hij. “Collega’s van het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust [MOW] meten met akoestische signalen de dieptes in de Schelde op en bepalen zo waar er gebaggerd moet worden. De toezichters op de Schelde, zo’n vijftien in totaal, controleren of dat volgens de afspraken gebeurt. Of er op de juiste locatie en op de correcte diepte gebaggerd wordt bijvoorbeeld. We beschikken daarvoor over een geavanceerde IT-toepassing: het baggerinformatiesysteem.”

Cleiren wijst naar een scherm met groene, gele en rode blokjes op een kaart van de Westerschelde. “De kleuren geven aan hoe ver we verwijderd zitten van de baggerdiepte. En die opvallende rode strook daar is een no-go-zone. Daar lopen kabels.”

STOFZUIGER

De kop van de Pallieter is uitgerust met de nodige sensors om het baggeren precies te laten verlopen. Met die kop, die met wat fantasie iets weg heeft van een stofzuiger, wordt de specie losgemaakt. Een pijp aan de zijkant van het schip zuigt alles op. Met slib gaat dat erg vlot. Op zanderige plekken, zoals hier, dicht bij de monding, duurt het wat langer. Nu de beun vol is, komt de kop langzaam boven water. Tijd om te gaan storten, even verderop.



Een toezichter van MOW controleert samen met een bemanningslid hoeveel er gebaggerd werd.

Vandaag gebeurt dat door de kleppen van de beun te openen. Vierduizend kubieke meter baggerspecie verdwijnt met een daverend geraas de Schelde in. Maar er bestaan nog andere methodes. “Dit schip kan ook *rainbowen*: specie spuiten over een afstand van zo’n 80 meter”, zegt kapitein **Gunnar De Paepe**. “En voor storten op grotere afstanden gebruiken we een pijpleiding die gekoppeld wordt aan de boeg van het schip.”

PRECISIEWERK

Die verschillende methodes zijn geen overbodige luxe. “We geven de aannemer heel precieze aanwijzingen over de manier waarop en de plek waar er gestort moet worden”, zegt **Jürgen Suffis**, projectingenieur bij MOW. “Sinds de derde Scheldeverruiming doen we aan flexibel storten. Het principe is dat er zoveel mogelijk op de plaatranden gestort wordt, vervolgens in de hoofdgeul en ten slotte

in de nevengeulen. Een methode met aandacht voor de ecologische effecten van het storten.”

De projectgroep Flexibel Storten, onderdeel van de VNSC-werkgroep Onderzoek & Monitoring, volgt de stortstrategie op. “Met bodem- en stroommetingen onderzoeken we de effecten van het storten en de samenwerking met de natuurlijke zandverplaatsing”, legt Jürgen Suffis uit. “De belangrijkste bevindingen worden opgenomen in een tweejaarlijks voortgangsrapport. Op basis daarvan bepalen we de stortstrategie voor de komende jaren.”

FOCUS OP SEDIMENT

In 2017 is de focus nog sterker op sedimentstrategie komen te liggen. Frederik Roose: “We willen onze methodes voortdurend verfijnen. Bovendien moeten we nieuwe stortvergunningen aanvragen tegen 2021. Om de vergunningsaanvraag goed voor te bereiden, doen we een beroep op alle beschikbare kennis – en die is de afgelopen jaren erg gegroeid. Op basis daarvan tekent de VNSC-projectgroep Storten en Meergeulenstelsel een vernieuwde stortstrategie uit.”

De VNSC krijgt daarbij hulp van buitenaf. “Nog in juni van dit jaar kwamen we samen met de stakeholders van de Schelderaad”, zegt Frederik Roose. “Zij gaven ons waardevolle inzichten mee. En de wetenschappelijke resultaten van onze onderzoeken worden steevast gedeeld met de Commissie Monitoring Westerschelde, een groep onafhankelijke experts.”

De beun van de Pallieter vult zich op een nieuwe baggerlocatie intussen weer met zand. Ondertussen varen grote containerschepen voorbij. Dankzij de baggeractiviteiten kunnen zij hier vlot navigeren.



Kapitein Gunnar De Paepe overloopt de baggerlocaties met Elke Rombaut en Manu Florus van DEME.



**BOUWEN AAN GEMEENSCHAPPELIJKE KENNISBASIS
MET LANGETERMIJNPERSPECTIEF NATUUR**

Meer inzicht in Scheldenatuur

Sinds dit jaar maken beleidsmakers, natuurbeschermers, landbouwers, werkgevers en havenbedrijven plannen voor een systeemanalyse van de toestand van de natuur in het Schelde-estuarium: de eerste stap van het Langetermijnperspectief Natuur [LTP-N]. “Met het LTP-N krijgen we inzicht in het ecologische systeem. Dat is noodzakelijk om robuuste en veerkrachtige natuur te ontwikkelen.”

Het Schelde-estuarium is goed voor 62.000 hectare aan zeldzame natuur. Grote delen ervan zijn omwille van hun bijzondere karakter beschermd als Natura 2000-, vogelrichtlijn- of habitatrichtlijngebied. En toch staat de Scheldenatuur onder druk. Geen wonder dus dat de VNSC van natuur een speerpunt maakte in haar Agenda voor de Toekomst. Het strategisch langetermijnperspectief dat ze wil uitwerken, krijgt sinds begin dit jaar vorm in de projectgroep Langetermijnperspectief Natuur (LTP-N) en via de interactie met de stakeholders.

“Er zitten heel wat partijen rond de tafel voor de opmaak van het LTP-N”, zegt Vlaams voorzitter van de projectgroep **Jannie Dhondt** (De Vlaamse Waterweg nv). “Dat is geen toeval: het ecologisch functioneren in het Schelde-

estuarium is complex én heel veel spelers zijn betrokken partij. We doen dus een beroep op alle relevante stakeholders, uit de Schelderaad en daarbuiten. Denk maar aan landbouwers, milieu- en natuurbeschermers, havenbedrijven, vertegenwoordigers van de scheepvaart, werkgevers en overheden. De VNSC is initiatiefnemer en faciliteert het proces. Samen bespreken we hoe de natuur in het Schelde-estuarium er vandaag uitziet en hoe ze zich verder zou kunnen ontwikkelen.”

ROBUUST EN VEERKRACHTIG

De projectgroep werkt volop aan een systeemanalyse van de toestand van de natuur in het hele Schelde-estuarium, inclusief de monding en de Vlake van de Raan en met specifieke aandacht voor de Westerschelde. **Vincent Klap**

[Provincie Zeeland], Nederlands voorzitter van de projectgroep: “Met die analyse kunnen we onderzoeken of de Scheldenatuur zich voldoende robuust en veerkrachtig ontwikkelt. We focussen daarbij op biotische factoren, zoals het aantal bodemdieren, en abiotische componenten, zoals de morfologie van de rivier.”

In 2018 wil de projectgroep de systeemanalyse afronden. “We stellen dan een advies op aan het Ambtelijk College van de VNSC”, legt Vincent Klap uit. “Dat advies moet richting geven aan het vervolgtraject van het Langetermijnperspectief Natuur. Het omvat een beschrijving van de toestand en de ontwikkeling van de Scheldenatuur, benoemt mogelijke knelpunten en geeft een eerste zicht op de aanpak daarvan.”

KENNISBASIS

De projectgroep LTP-N werkt sinds september dit jaar in verschillende sessies aan de voorbereiding van een systeemanalyse die ze samen met de stakeholders zal uitvoeren. Dat gebeurt op basis van afspraken die tijdens het voortraject werden vastgelegd. Jannie Dhondt: “Begin dit jaar hebben we in twee workshops een plan van aanpak opgesteld. Daarin hebben we afgesproken hoe we willen samenwerken. We hechten erg veel belang aan een gemeenschappelijke kennisbasis. Daarom krijgen alle stakeholders de mogelijkheid om volwaardig deel te nemen aan het proces. Om de efficiëntie te verhogen neemt een kerngroep van zes tot acht stakeholders het voortouw bij de organisatie van de bijeenkomsten en de voorbereiding van teksten. Inhoudelijke deskundigen ondersteunen hen: zo garanderen we de wetenschappelijke juistheid en kwaliteit van het werk.”

De grutto heeft de unieke omstandigheden van een leefgebied als dat aan de Schelde nodig.



STAKEHOLDERS AAN HET WOORD

Voor het Langetermijnperspectief Natuur nemen zo'n veertig partijen uitgebreid de tijd om elkaars standpunten én de mening van experts over natuur te leren kennen. Hoe verloopt dat proces? Twee stakeholders getuigen.

Sofie Coppens (Alfaport-Voka): "Toen we de uitnodiging kregen om te participeren aan het LTP-N, wisten we meteen dat we mee wilden nadenken over de toestand van de natuur in het Schelde-estuarium. We stappen met een open vizier in het proces. Maar we hebben wel een duidelijke visie op het evenwicht in het Schelde-estuarium. Wat ons betreft moet de nautische toegankelijkheid gevrijwaard blijven, met voldoende aandacht voor een robuuste natuur."

"Het is niet meer dan logisch dat de focus van het LTP-N vooral op de Westerschelde komt te liggen. Vlaanderen staat dankzij het Sigmoplan al wat verder op het vlak van natuurontwikkeling. Tijdens de voorbereidende workshops hebben we aangegeven dat de principes waarop het Sigmoplan gestoeld is niet ter discussie kunnen

Brainstormen over natuur tijdens een van de voorbereidende workshops.

staan. Voor ons is het een uitstekend voorbeeld van een gezonde symbiose tussen natuurlijke en andere belangen."

Robert Kwak (Vogelbescherming Nederland): "In Noordwest-Europa is het Schelde-estuarium een uniek ecologisch systeem en een onmisbaar leef- en trekgebied voor vogels. Als vogelbeschermers vinden we het erg belangrijk om mee te denken over manieren om die habitat te versterken. Wat ons betreft mag voor het LTP-N ook gerust wat concreter over oplossingen nagedacht worden. De ecologische toestand van het systeem werd al erg uitgebreid omschreven, bijvoorbeeld ten tijde van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium in 2001. We willen sneller schakelen en nadenken over maatregelen."

"Waar wij zoal aan denken? Het ecologische systeem moet het uitgangspunt zijn voor de ontwikkelingen rond de Westerschelde. Het biedt ook op economisch vlak enorme troeven. Denk maar aan recreatiemogelijkheden, die vandaag nauwelijks benut worden. En zorg voor een gezond systeem. Anders schaad je ook de economische belangen en gooi je het kind met het badwater weg."



**KUNSTMATIGE EILANDEN
GEVEN BEDREIGDE
BROEDVOGELS EEN ZETJE**

4X broedeilanden

Broedvogels hebben het moeilijk. Omdat kustecosystemen en natuurlijke oevers onder druk staan, vinden onder meer lepel- laar, visdief en dwergstern steeds minder mogelijkheden om hun kroost groot te brengen. Natuurorganisa- ties, overheden en bedrijven helpen hen een handje met kunstmatige broedeilanden. Ver weg van roofdie- ren als de vos en menselijke versto- ring kunnen ze in alle rust broeden. Een blik op vier broedeilanden in het Schelde-estuarium.

1 ZWIN

VOOR?

Alle beschermde broedvogelsoorten: visdief, dwergstern, grote stern, kluit, kokmeeuw, zwartkopmeeuw, scholekster en bontbekplevier.

WAAR?

Eén eiland in het huidige Zwin, een ander in het nieuwe stuk dat erbij komt met de uitbreiding.

SINDS WANNEER?

Het eiland in het huidige Zwin ligt er sinds 2013. Het nieuwe eiland wordt voltooid tegen 2019.

GROOTTE?

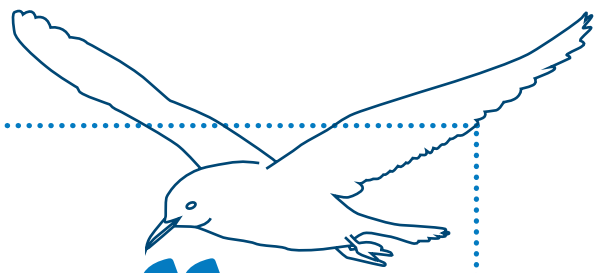
Het huidige eiland is ongeveer 2,5 hectare groot, het toekomstige wordt 3,5 hectare.

MATERIAAL?

Beide eilanden zijn zandophogingen. Om het broedsel te beschermen tegen roofdieren, wordt het waterpeil rond het reeds aangelegde eiland kunstmatig op peil gehouden. De eilanden worden gemaaid en af en toe wordt de bovenste zandlaag omgekeerd of afgegraven en opnieuw voor- zien van schelpen: daardoor blijft het zand kaal genoeg. Zo hebben broed- vogels het graag.

DOOR WIE?

Het Agentschap voor Natuur en Bos legde de eilanden aan in het kader van het LIFE-natuurproject ZTAR. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek staat in voor de monitoring van de kustbroedvogels. De West-Vlaamse Intercommunale volgt de evolutie van de vegetatie en de overige fauna op.



**Broedvogels
broeden hier
naast elkaar en
geven elkaar
steun. De kok-
meeuw jaagt
bijvoorbeeld
roofdieren weg.
Daarom zoeken
visdieven zijn
gezelschap op:
ze weten dat
hun kroost er
veilig is.** ”

Hannah Van
Nieuwenhuyse,
Agentschap voor Natuur
en Bos

2 SPUIKOM VAN DOW

VOOR?

Diverse kustvogels, in het bijzonder de visdief.

WAAR?

In de spuikom van chemiebedrijf DOW Benelux, vlak bij de Braakmankreek.

SINDS WANNEER?

Het eiland werd net voltooid: ruim op tijd voor het komende broedseizoen in april.

GROOTTE?

225 m².

MATERIAAL?

Doorlatend worteldoek met een laag grind en kokkelschelpen. Omdat het eiland verankerd is aan een uitschuifbare constructie, drijft het niet weg en overstroomt het niet als het waterpeil in de spuikom stijgt of zakt.

DOOR WIE?

DOW legde het broedeiland aan met hulp van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de Zeeuwse Milieufederatie in het kader van het Interreg-project 2BConnect. In dat Europese project werken 26 partners in de grensstreek België-Nederland aan meer biodiversiteit op bedrijventerreinen.

Vlak bij de spuikom ligt de Westerschelde. De visdief kan daar volop voedsel vinden voor zijn jongen.

Melissa Ernst, Zeeuwse Milieufederatie

3 CLUSTER KALKENSE MEERSEN

VOOR?

De lepelaar.

WAAR?

In het rietatol van Paardeweide.

SINDS WANNEER?

Februari 2017.

GROOTTE?

10 m².

MATERIAAL?

Kunststoffen blokken, bedekt met takken, gras en riet. Het vlottende eiland is met een paal verankerd in de bodem, maar beweegt dankzij een ketting mee met het veranderende waterpeil in het overstromingsgebied. Zo raakt het broedsel niet overspoeld.

DOOR WIE?

Vzw Durme legde het eiland aan, zorgt voor het onderhoud en organiseert vogeltellingen.

4 NOORD-BEVELAND

VOOR?

De visdief.

WAAR?

In de Inlaag Oesterput op Noord-Beveland.

SINDS WANNEER?

Begin 2016.

GROOTTE?

120 m².

MATERIAAL?

Het eiland is een nieuw ontworpen constructie van aan elkaar gekoppelde kunststof elementen van elk 100 bij 50 centimeter groot. Zo kan het eiland gemakkelijk gedemonteerd, uitgebreid en onderhouden worden. Dankzij een flexibele bodemverankering stijgt en zakt het eiland mee met het waterpeil. Het broedeiland is bedekt met grind en schelpen. Een opstaande gaasrand langs de kanten houdt de jongen op het droge.

DOOR WIE?

Het Zeeuwse Landschap heeft het eiland aangelegd met de steun van de Stichting Kustbroedvogelfonds.

Sinds dit jaar doen we extra onderzoek naar het broedsucces: we weten nu ook hoeveel jongen er uitvliegen. Het afgelopen seizoen brachten de visdieven dertig van de honderd uitgebroede jongen succesvol groot: een mooi resultaat!

Wannes Castelijns, Het Zeeuwse Landschap

De lepelaar is al gespot in Paardeweide, maar het is nog even wachten tot hij hier ook nestelt. We hopen dat we hem kunnen verleiden met het broedeiland.

Dominiek Decleyre, Agentschap voor Natuur en Bos, en Michaël Crapoen, vzw Durme



De voortgangsrapportage focust onder meer op de morfologie van de Schelde.

EXPERTS BUIGEN ZICH OVER T2015

Tweede evaluatierapportage VAN HET SCHELDE-ESTUARIUM in de maak

Hoeveel krabben huizen er in de Westerschelde? En zijn er meer of minder vissen in de Zeeschelde dan zes jaar geleden? Het zijn geen quizvragen, maar enkele voorbeelden uit het arsenaal aan parameters waarmee onderzoekers uitspraken kunnen doen over de natuur, veiligheid en toegankelijkheid van het Schelde-estuarium. De antwoorden op de vragen gieten ze in een alomvattend rapport: de evaluatierapportage van het Schelde-estuarium of de T2015. Volgend jaar verschijnt die rapportage voor de tweede keer.

De evaluatie valt onder de verantwoordelijkheid van de projectgroep Evaluatie en Rapportage, onderdeel van de VNVC-werkgroep Onderzoek & Monitoring. **Ann Govaerts** van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken is Vlaams projectleider van de werkgroep: “We ontwikkelden een evaluatiemethodiek om de toestand van het Schelde-estuarium zo objectief mogelijk te beoordelen. Daarvoor maken we gebruik van zeven indicatoren die ons meer vertellen over de natuur, de veiligheid en de toegankelijkheid. Aan elk van die indicatoren hebben we parameters gekoppeld. Als de parameters goed scoren, hoeft het beleid niet aangepast te worden. Scoren ze slecht, dan bepalen we de oorzaak van de negatieve beoordeling om gericht te kunnen ingrijpen. Als we die niet meteen kunnen vinden, starten we verder onderzoek op.”

STREEFDOEL EN TRENDS

Met de parameters beoordelen onderzoekers de toestand in het Schelde-estuarium op twee niveaus. “Enerzijds willen we weten hoe het systeem het doet ten opzichte van de streefdoelen die het beleid vooropgesteld heeft”, zegt **Gerrit Burgers** van Rijkswaterstaat, Nederlands projectleider van de projectgroep Evaluatie en Rapportage. “Maar we kijken ook naar trends: hoe scoorde een parameter vroeger? Doet hij het vandaag beter of slechter? Daarvoor vergelijken we de resultaten met die van de T2009, de vorige evaluatierapportage die zes jaar geleden is verschenen.”

BROEDVOGELS EN ZEEHONDEN

Een consortium bestaande uit HKV - Lijn in Water, Antea Group en Bureau Waardenburg stelt de evaluatierapportage op. “Alle technische parameters zijn intussen geanalyseerd”, weet Ann Govaerts. “Ze zijn samengevat in het analyserapport, waarover de onafhankelijke experts van de Commissie Monitoring Westerschelde positief advies hebben uitgebracht. Uit het analyserapport kunnen we al eerste resultaten afleiden. We zien bijvoorbeeld een sterke achteruitgang in het aantal broedvogels, zoals de scholekster. De zeehonden daarentegen doen het goed: zij winnen al enkele jaren terrein. Het consortium onderzoekt in het evaluatierapport de verbanden tussen die waarnemingen en ingrepen en ontwikkelingen in het Schelde-estuarium. Dat rapport ligt er eind dit jaar. Tegen het midden van 2018 volgt een toegankelijke samenvatting voor een breed publiek.”

DE EVALUATIE EVALUEREN

De opdracht stopt niet bij het afleveren van de analyse en de evaluatie. Gerrit Burgers: “Onze evaluatiemethodiek is een solide tool die gebaseerd is op de uitstekende

dataverzameling van het Vlaams-Nederlandse monitoringprogramma MONEOS. Een dergelijke precieze benadering bestaat maar voor heel weinig gebieden. Maar we blijven streven naar een verbetering van ons instrumentarium. Regelmatig stellen we vast dat de methodiek onvolkomenheden bevat. Soms zijn de gebruikte criteria niet ideaal of zijn de aangeleverde data niet geschikt voor toepassing op de bestaande evaluatiemethodiek. Voorlopig is het bijvoorbeeld moeilijk om uitspraken te doen over het voorkomen van krabben, omdat er nog geen specifieke bemonstering loopt. Soms is de vergelijking met de vorige evaluatierapportage ook lastig omdat monitoringmethodes door de jaren heen veranderen. We hebben bijvoorbeeld geen ankerkuildata voor vissen in de T2009, maar wel in de T2015. Dat maakt het lastig om trends vast te pinnen. Om die onvolmaaktheiden zoveel mogelijk te vermijden, levert het consortium



Onderzoekers in de weer met fuiken op de Schelde.

“HET RESULTAAT VAN EEN PRODUCTIEVE SAMENWERKING”

De T2015 wordt opgesteld door HKV - Lijn in Water, Antea Group en Bureau Waardenburg. Het consortium doet daarvoor een beroep op alle betrokken onderzoekers binnen de VNSC-werkgroep Onderzoek & Monitoring. In september 2017 vond een workshop plaats als doorstart voor de opmaak van het evaluatierapport. Een verslag van een productieve ontmoeting.

Leden van de projectgroep Evaluatie en Rapportage, externe experts en onderzoekers uit andere projectgroepen brengen een dag lang kennis en kritische inzichten bij elkaar op uitnodiging van de projectleiders en het consortium dat de evaluatierapportage uitvoert. “Door samen te discussiëren over gegevens zoals bodemdiertellingen, waterstandmetingen en ontwikkelingen in de morfologie komen we meer te weten over hoe het systeem als geheel functioneert”, zegt Gerrit Burgers. “In deze workshop lichten we de bevindingen toe, ontmaskeren we zwakke plekken in de methodiek en boren we de kennis van alle aanwezigen aan.”

KRUISBESTUIVING

Een productieve werkwijze, vindt Ann Govaerts. “Door regelmatig van gedachten te wisselen tijdens workshops zoals deze, houdt het consortium de vinger aan de pols. De opdrachtnemer krijgt een beter inzicht in de beschikbare kennis en kan rekening houden met kritische opmerkingen op de evaluatiemethodiek. Omgekeerd weten onderzoekers beter wat ze kunnen verwachten van de rapportage, juist omdat ze zo goed betrokken werden. Bij de volgende evaluatie, de T2021, gaan we zeker weer op zoek naar die vruchtbare kruisbestuiving.”

midden 2018 ook een evaluatie van de evaluatiemethodiek op. De nodige input krijgen ze van beleidsmakers, onderzoekers en experts.”

CENTRALE POSITIE

De evaluatierapportage blijft op die manier een levend instrument, dat mee-evolueert met de stand van het onderzoek. “Met de T2015 geven we een volledig beeld van het systeem en hoe het functioneert”, zegt Ann Govaerts. “Daarmee ondersteunen we niet alleen beleidsvragen, maar voeden we ook ander onderzoek. Andere projectgroepen, zoals Flexibel Storten, doen een beroep op onze rapportage om hun eigen studies te onderbouwen. Op die manier nemen we een centrale plaats in binnen de werkgroep Onderzoek & Monitoring.”

DE 7 indicatoren VAN DE EVALUATIE-RAPPORTAGE

- 1 **DYNAMIEK WATERBEWEGING**
- 2 **BEVAARBAARHEID**
- 3 **PLAAT- EN GEULSYSTEMEN**
- 4 **WATERKWALITEIT**
- 5 **LEEFOMGEVING**
- 6 **FLORA EN FAUNA**
- 7 **ECOLOGISCH FUNCTIONEREN**



CEO's Jan Lagasse en Daan Schalck bij de ondertekening van de fusieverkenning.

HAVEN GENT EN ZEELAND SEAPORTS BUNDELEN KRACHTEN

“**Met de fusie creëren we welvaart en werkgelegenheid**”

Naar verwachting keuren de aandeelhouders en personeelsvertegenwoordigers tegen 8 december de fusieovereenkomst tussen het Gentse Havenbedrijf en Zeeland Seaports goed. Dat betekent groen licht voor een bedrijfscombinatie met grensoverschrijdend havengebied. Scheldemagazine zat aan tafel met CEO's Jan Lagasse en Daan Schalck, die het gecombineerde havenbedrijf straks samen leiden.

Deze grensoverschrijdende fusie is een mijlpaal. Wat zijn de belangrijkste drijfveren voor deze operatie?

Daan Schalck: “Vandaag opereren beide havenbedrijven al in één economisch gebied met gelijkaardige strategieën. Maar als we de krachten bundelen, kunnen we meer werkgelegenheid en welvaart creëren dan apart. Daarvoor gaan we op gelijkwaardige basis de fusie aan: elke partner brengt 50 procent in.”

Jan Lagasse: “Je ziet overal een trend naar meer consolidatie. Daarnaast verandert de rol van een havenbedrijf steeds meer. Vroeger besteedden we vooral gronden uit, vandaag zijn we onder meer actief in de energietransitie en bouwen we mee aan een industriële symbiose. Als gecombineerde haven hebben we voldoende schaalvoordeel om aan die trends te beantwoorden, onder meer door onze specialisaties nog beter uit te spelen.”

Zijn er ook uitdagingen?

Jan Lagasse: “Het belangrijkste aandachtspunt zijn de cultuurverschillen. Daar moeten we aan werken, zonder de focus op onze klanten te verliezen.”

5000 EXTRA JOBS

Wat is de ambitie met de fusie?

Daan Schalck: “We fuseren niet voor onszelf, maar voor onze klanten en de maatschappij. De fusie is dus meer dan een efficiëntieslag. In ons gezamenlijk strategisch plan legden we onder meer onze duurzaamheidsdoelstellingen en belangrijke streefcijfers vast. We willen 70 miljoen ton overslag voor de zeevaart realiseren binnen vijf jaar: 8 miljoen meer dan vandaag. Bovendien gaan we voor vijfduizend extra rechtstreekse en onrechtstreekse jobs in het havengebied

tegen 2022. En de toegevoegde waarde willen we met 10 procent verhogen.”

Jan Lagasse: “Dat is onze absolute prioriteit. Zodra de fusie een feit is, zitten we in de top 3 van Europese havens inzake toegevoegde waarde en in de top 10 inzake goederenoverslag via zeevaart.”

Hoe wilt u die nieuwe positie bestendigen?

Daan Schalck: “We kunnen het economische weefsel verder versterken dankzij de fusie. Zo beschikken we over voldoende terreinen om te ontwikkelen. Dat is noodzakelijk voor de groei van een havenbedrijf.”

Jan Lagasse: “De ons omringende wereldhavens tonen bovendien interesse om de samenwerking uit te bouwen en ons te gebruiken als hub voor short-sea-container- en binnenvaartcontainerfaciliteiten.”

Daan Schalck: “En dan is er nog de Nieuwe Sluis in Terneuzen. Het huidige complex is verouderd,

lijdt onder congestieproblemen en kan schepen met een bepaalde diepgang of breedte niet aan. De Nieuwe Sluis lost al die problemen op – op de kwestie van de diepgang na. Maar dankzij de fusie kunnen we schepen met een grotere diepgang veel planmatiger verdelen, zodat het niet nodig is dat ze allemaal tot in Gent varen.”

MEDEZEGGENSCHAP

De fusiehaven krijgt de vorm van een Europese vennootschap als holding voor de twee havenbedrijven. Welke voordelen biedt dat?

Jan Lagasse: “De Europese Unie heeft die rechtsvorm gecreëerd om grensoverschrijdende samenwerkingen als de onze mogelijk te maken. Bovendien laat een Europese vennootschap toe om de vennootschapsorganen zelf te modelleren. Zo hoeven we niet terug te vallen op een nationaal model. Deze rechtsvorm verplicht ons ook om medezeggenschap voor de werknemers te organiseren: dat vinden we erg belangrijk.”

Daan Schalck: “Bovendien is het een mooi symbool voor een unieke Europese samenwerking.”

Als alles volgens plan verloopt, start het fusiebedrijf op 1 januari 2018. Welke stappen volgen daarna?

Daan Schalck: “In het voorjaar van 2018 wordt naar verwachting het Vlaamse Havendecreet gewijzigd, wat nodig is om de fusie mogelijk te maken. Maar de start van de coördinerende taken hoeft daarop niet te wachten.”

Jan Lagasse: “Op 1 januari start een integratietraject van vijf jaar waarin we de organisatie, processen en cultuur op elkaar afstemmen. Tegelijk houden we onze externe focus: we ondersteunen bedrijven, bezoeken samen beurzen en gaan op economische missie met onze klanten.”

Alle lichten staan op groen voor een eengemaakt havenbedrijf.



Polders van Kruibeke feestelijk ingehuldigd

Zestien jaar: zo lang duurde het om het grootste overstromingsgebied van Vlaanderen te voltooien. Het gecontroleerde overstromingsgebied werd al in 2015 in gebruik genomen, maar voor de volledige afwerking was het wachten tot juni van dit jaar. Toen werden de Polders van Kruibeke officieel ingehuldigd. De Vlaamse ministers Ben Weyts en Joke Schauvliege woonden de feestelijkheden bij. Voor het eerst stroomde Scheldewater door de gloednieuwe

in- en uitwateringssluizen. Bij elk hoogwater zijn de Kruibeekse 'watervallen' goed voor een spectaculair schouwspel.

De Polders van Kruibeke bieden niet alleen bescherming tegen overstromingen, ze zijn ook de thuishaven van heel wat vogels. De gevarieerde natuurinrichting trekt met weidevogelgebied, rietkragen en bos onder meer ralreigers, kluten en scholeksters aan.



Havenhelden SPELEN TROEVEN UIT

De haven van Antwerpen barst van het potentieel. Duzenden vrijwilligers, werknemers en bewoners zetten zich dagelijks in voor een beter havengebied. Ze brengen bezoekers in contact met havenwerkers, bieden overnachtingen aan in B&B's of gidsen natuurfanaten langs zeldzame orchideeën.

Sinds deze zomer zet de Vlaamse overheid die 'havenhelden' in de kijker met een campagne. Daarmee stimuleert ze de ontwikkeling van de haven van Antwerpen, met als einddoel een gezond evenwicht tussen de haven en haar omgeving. De speerpunten van die strategie: meer jobs, een aangename woonomgeving, innovatieve landbouw, natuur en milieu in evenwicht, een duurzame mobiliteit en een flinke portie beleving en erfgoed. Laat u inspireren op www.havenhelden.be of nomineer zelf een havenheld die bijdraagt aan de ontwikkeling van het havengebied!

Vlaams- Nederlandse afspraken OVER TRANSPORTKABELS ONDER WESTERSCHELDE

Met een officieel besluit, ondertekend door ministers Ben Weyts en Henk Kamp, maakten Vlaanderen en Nederland in maart 2017 nadere afspraken over de aanleg van vier transportkabels onder de Westerschelde. Die kabels verbinden een windmolenpark voor de kust van Zeeland met een energiestation in Borssele. De aansluiting kadert in Net op Zee, een netaansluiting voor offshore windparken met twee transformatorplatformen.

Na intensief overleg bereikten de Vlaamse en Nederlandse overheid, het Havenbedrijf Antwerpen en TenneT een akkoord over de diepteligging en de dekkingsgraad van de kabels. Die komen diep genoeg te liggen, zodat schepen er zo weinig mogelijk hinder van ondervinden. Het eerste transformatorplatform, Borssele Alpha, moet in 2019 klaar zijn. Borssele Beta volgt in 2020. Samen zijn de platformen goed voor twee keer 700 megawatt aan windenergie.

LIVING LAB Scheldedelta

Onze kusten en landschappen beschermen tegen de klimaatverandering, dat doen we met de natuur. Dat is het idee achter *eco-engineering* of 'bouwen met de natuur', het principe waarbij natuurlijke materialen, organismen en vegetaties worden ingezet om ecosystemen te creëren die natuur én maatschappij ten goede komen.

In juni dit jaar werd op initiatief van de Delta Academy, onderdeel van HZ University of Applied Sciences, het Living Lab Eco-Engineering Scheldedelta gelanceerd. Tijdens een werkconferentie gingen onderzoekers, beleidsmakers en studenten in gesprek over nieuwe kennis en concrete projecten voor een veerkrachtige Scheldedelta. Er zijn onder meer plannen gesmeed om de CO₂-uitstoot van zandsuppleties te verminderen en big data te gebruiken voor het beheer van haven-, natuur- en landbouwgebieden.



Strekdammen stimuleren bodemleven

In Baalhoek en Knuitershoek vinden bodemdieren opnieuw een thuis. Sinds deze zomer temperen vijf nieuwe strekdammen er de stroomsnelheden van de Westerschelde. Dat was nodig omdat de brute kracht van de rivier de bodem te sterk wegspoelde. De strekdammen zorgen voor een luwer klimaat, waarin slib kan bezinken en slikken kunnen ontstaan. Bodemdiertjes zijn dol op slikken en trekken op hun beurt zeldzame vogels als steltlopers, wulpen en rosse grutto's aan.

Met de strekdammen in de buitendijkse gebieden Baalhoek en Knuitershoek komt er 57 hectare laag-dynamische getijdennatuur bij. De aanleg van de dammen maakt deel uit van het natuurherstelprogramma Westerschelde, dat in totaal goed is voor 600 hectare nieuwe natuur.



WESTERSCHELDE één van 28 bedreigde Europese habitats

Dit jaar lanceerde de Europese Commissie voor het eerst een lijst van bedreigde habitats. Zulke rode lijsten bestaan al langer voor dier- en plantensoorten en zijn belangrijk voor het werk van beleidsmakers en natuurbeschermers. Het gloednieuwe overzicht bevat voornamelijk graslanden, moerassen en gebieden langs rivieren. Estuaria als de Westerschelde en de Eems prijken ook op het lijstje.

Driehonderd experts uit heel Europa werkten vier jaar lang aan het overzicht van bedreigde leefgebieden. Beleidsmakers kunnen het gebruiken om concrete beschermingsmaatregelen uit te werken, aanvullend op de maatregelen uit het beschermingsprogramma Natura 2000. Zo wil de Europese Commissie de achteruitgang van soorten en habitats tegen 2020 een halt toeroepen.

DIT WAS 2017

29·03

Vlaanderen en Nederland leggen in een besluit hun nadere afspraken vast over de transportkabels onder de Westerschelde.

08·04

De Vlaamse Regering onderzoekt met het complex project 'Extra containerbehandelingscapaciteit' hoe de Antwerpse haven kan blijven groeien.

21·06

De werkgroep Onderzoek & Monitoring gaat met stakeholders in gesprek over de sedimentstrategie.

31·08

In Antwerpen gaat de aanleg van de vernieuwde Scheldekaaien van start.



05·12

De VNSC organiseert haar zesde Scheldesymposium.

14·01

Storm Dieter houdt aardig huis, maar overstromingsgebieden rond de Schelde vangen het water op.



24·01

De VNSC geeft met een brede groep stakeholders de aftrap voor het Langetermijnperspectief Natuur.



01·06

Nieuwe strekdammen in Baalhoek en Knuitershoek leggen het fundament voor 57 hectare nieuwe getijdennatuur in de Westerschelde.

24·06

De Polders van Kruibeke worden feestelijk ingehuldigd in aanwezigheid van ministers Joke Schauvliege en Ben Weyts.



08·09

De bouw van de Nieuwe Sluis Terneuzen wordt gegund aan het consortium Sassevaart.

MIJLPALLEN VOOR 2018

De projectgroep Langetermijnperspectief Natuur gaat grondig aan de slag met de analyse van (de ontwikkeling van) de toestand van de natuur in het Schelde-estuarium.



De VNSC gaat met de stakeholders in gesprek over een vernieuwde aanpak voor een langetermijnperspectief voor de toegankelijkheid van het estuarium, nu de capaciteitsstudie is stopgezet.

In 2018 maakt de VNSC de balans op van het eerste onderzoeksprogramma van de Agenda voor de Toekomst. In overleg met de stakeholders wordt bekeken welke aanbevelingen daaruit volgen voor het beleid en beheer van het Schelde-estuarium. Daar wordt ook de evaluatierapportage T2015 bij betrokken die in 2018 wordt opgeleverd. Van die rapportage wordt een publieksvriendelijke samenvatting gemaakt.



In 2005 sloten Vlaanderen en Nederland het 'Verdrag inzake de samenwerking ten aanzien van het beleid en beheer in het Schelde-estuarium'. Die samenwerking wordt conform de verdragsbepalingen voor de tweede keer geëvalueerd in 2018.

